

Ervaringen van priester en predikant

Pastoor Martin Los

De organisatie heeft ds. Idelette Otten en mij gevraagd iets te vertellen over onze oecumenische ervaringen. We zijn beide werkzaam in het zelfde gebied. Ik als pastoor in Leidsche Rijn/Vleuten-De Meern. Zij als wijkpredikante van Vleuten.

Oecumene is voor mij van mijn jeugd af aan een behoefte geweest en een vanzelfsprekende houding. Het verlangen naar eenheid heeft in mijn persoonlijke situatie echter tot een ongebruikelijke stap geleid. Na 12 ½ predikantschap binnen de Gereformeerde Kerken, lid van de commissie Dienstboek en van de Raad voor de eredienst van wat later de PKN zou worden, voelde ik een roeping om over te gaan naar de Rooms-katholieke kerk vanwege de apostolische successie. Zesentwintig jaar geleden werd ik door kardinaal Simonis tot mijn vreugde tot priester gewijd. Ik ben nog altijd heel dankbaar voor mijn Gereformeerde opvoeding en opleiding en de tijd dat ik het ambt van predikant mocht vervullen. En dat mijn reformatische zusters en broeders mij in vrede lieten gaan. Zonder dat zou ik niet zijn wie ik nu ben en zou ik niet het priesterschap hebben ontvangen.

Voor mij zijn alle christenen één door de doop en het geloof in Christus en dienen ondanks alle verschillen met elkaar om te gaan als broeders en zusters, respectvol, altijd bereid tot verantwoording, geduldig, zichzelf niet beter of hoger achtend dan de ander.

Elke kerk heeft ook op grond van haar theologische of sociologische ontstaansgeschiedenis aspecten waardoor we van elkaar kunnen leren en elkaar aanvullen. Alle reden dus om in de omgang met elkaar te groeien. Want nog steeds maakt onbekend onbemind en juist door mijn persoonlijke geschiedenis als predikant en priester voel ik het alsof we nog steeds waden door misverstanden en wederzijdse projecties die we alleen kunnen overwinnen door eerlijk met elkaar in gesprek te zijn en de tijd daarvoor te nemen.

Het is jammer dat mijn collega's pastoors en de pastorale teams door de schaalvergroting van de parochies die soms meerdere dorpen en steden omvatten vaak onvoldoende tijd hebben om zich daadwerkelijk voor plaatselijke oecumene in te zetten. Daarom ben ik blij met een collega als ds. Otten die zich zo vurig inzet voor de oecumene en de katholiciteit van heel de kerk, dat het mij niet onberoerd laat. Ze klopt steeds weer op de deur van mij en de ander geestelijke leiders in ons deel van de gemeente Utrecht. Over haar inspiratie en motivering zal ze zelf zo dadelijk vertellen.

Wat ons persoonlijk en als parochie en gemeente bijzonder verbindt is de persoon van Willibrord die in het Utrechtse het geloof heeft gebracht. Voor de reformatie zich voltrok heette de ene dorpskerk in Vleuten al eeuwenlang naar de heilige Willibrord. Na het schisma leefde de katholieke gemeenschap verder in een schuilkerk. En de dorpskerk waar nog de oud pastoors begraven lagen, door als Torenpleinkerkerk. In 1885 na de godsdienstvrijheid bouwden de rooms-katholieken een grote neogotische kerk die uiteraard nog als patroon H. Willibrord had. We willen die gezamenlijke geschiedenis en voorvader herontdekken als basis voor plaatselijke eenheid voor alle christenen in ons gebied. En wie weet krijgen we naast de bestaande r.k. Willibrord de Torenpleinkerkerk als oude Willibrord.

In elk geval vieren we al sinds vijf jaar de gedachtenis van H. Willibrord op 7 november met een gezamenlijke vesperviering beurtelings in een van beide kerken. Er is die avond dan de Willibrordlezing. Over wat de persoon en de missie van Willibrord ook voor ons tijd en land kan betekenen. Degene die het spits afbeet was kardinaal Eijk, daartoe uitgenodigd door de PKN wijkgemeente die als eerste gastkerk was. Daarna volgden Frank Bosman, Antoine Bodar, Barones Hilde Kieboom en Stephan Sanders. Dit jaar zal missioloog Stephan Paas de lezing verzorgen. Ds. Otten en ik zijn overtuigd dat oecumene niet alleen een gezamenlijke toekomst heeft maar ook een gemeenschappelijk verleden dat ons bindt en inspireert. We hebben Willibrord gemeenschappelijk.

Maar ook de Reformatie die 500jaar geleden begon is een zaak die ons allemaal raakt.

Eind september hopen wij samen met een groep gemeenteleden en parochianen uit Leidsche Rijn een zesdaagse oecumenische inspiratiereis te maken naar de plaatsen waar Martin Luther gewoond en gewerkt heeft. Mocht u het mee willen maken door met ons mee te gaan, neem dan contact met ds. Otten of mij op.

Pastoor Martin Los

Ds. Idelette Otten

Het verlangen naar eenheid heeft ook mij gevormd. Het is voor mij een vreugde om u daar iets van te vertellen.

Mijn eerste vier levensjaren bracht ik dichtbij een klooster door, in de hervormde pastorie in Huissen. Later groeide ik op in Almelo, in een oecumenisch optimistische tijd, de jaren '70 van de vorige eeuw: jaarlijks toog de hervormde gemeente naar de RK kerk om de dienst mee te vieren en andersom was de pastoor met zijn gemeente te gast bij de hervormden. Mijn vader wees ons bij de communie op het verschil tussen katholieken en protestanten: de katholieken ontvingen met open hand en de protestanten pakten. Ik leerde daar oog te hebben voor de devotie van katholieken.

Mijn positieve grondhouding t.o.v. katholieken heb ik dus van huisuit meegekregen. Van mijn vader leerde ik om voor de exegese bij de rabbijnen en kerkvaders te rade te gaan en voor de liturgie bij de katholieken. Dit heeft mijn weg in de theologie bepaald. Of het nu het gebruik van de Paaskaars betrof of het gedenken van de overledenen of de traditie van het vasten, drie onderwerpen waarin ik mij verdiept heb: ik probeer altijd *ad fontes* te gaan.

Hierbij stuit ik op een verschil met protestanten, die –zo is mijn ervaring- liever op 'eigen-wijze' handelen en voor wie het gegeven dat de katholieken iets zus of zo doen eerder reden is om het dan per definitie anders te willen doen. Want 'wij zijn niet rooms'. Het conflictdenken zit ons protestanten nog steeds diep in de genen. Ook in de nieuwste handreiking van de PKN over het avondmaal blijkt het perspectief van de scheiding sterker dan dat van de eenheid doordat wel gewezen wordt op de verschillen met de rooms-katholiek traditie en niet op de overeenkomsten. Ik heb daar–inmiddels 25 jaar in het ambt- steeds meer moeite mee.

Getrouwd met een oud-katholiek priester krijg ik regelmatig de vraag waarom ik toch niet katholiek word. Ik ben mij echter als protestant steeds bewuster geworden van mijn katholiciteit en dat reikt verder dan de liturgie, het raakt het hart van mijn christen-zijn.

Maar dan de praktijk: een recent voorval:

-een belijdeniscatechisant biechtte op dat hij eigenlijk niet gezalfd wil worden met olie die ik samen met een diaken jaarlijks mee mag nemen vanuit een viering in de Goede Week in de OK-kathedraal in Utrecht. Hij heeft liever olijfolie uit mijn aanrechtkastje, dus van AH.

Deze reactie verbaasde mij, deed ook zeer, maar daagt mij ook uit elke keer weer te zoeken naar de bron van de gespletenheid. En inderdaad dan blijken we met woorden van pastoor Los 'te waden door misverstanden en wederzijdse projecties'. Ik zie het wezenlijk als mijn taak om als protestants dominee mijn gemeente hierin voor te gaan, maar ook als iemand die zich juist daarin katholiek weet. Ik werd om deze reden mede-initiatiefnemer van het Oecumenisch Forum voor Katholiciteit. Daar leer ik om vanuit de ander te denken en te leven. Geen tijd maken voor oecumene betekent dat je het belang hiervan nog niet toelaat. Ik ben het met kardinaal Walter Kasper eens dat we het ons als kerken niet langer kunnen veroorloven om tegenover – of zelfgenoegzaam naast elkaar - te staan. Samen eucharistie vieren is nog niet aan de orde. Maar samen vespers vieren zou goed kunnen. Bv op de sterfdag van Willibrord, maar liefst veel vaker. Protestanten in Vleuten kunnen gedurende de Advent, 40-dagertijd en Paastijd elke woensdagavond vespers vieren. Ik zou dit graag met christenen

gezamenlijk doen, om het even in welke kerk. Maar ik ervaar van RK zijde echter geen verlangen hiernaar. Pas bij onze voorbereiding op deze dag hoorde ik van de pastoor dat de wijze waarop wij de vespers vieren door zijn parochianen als nogal 'hoog-liturgisch' wordt ervaren en dat hen dat eerder afremt dan aantrekt. Bovendien dat gezamenlijk vespers vieren meer behoort tot de kloosterlijke dan tot de parochiële spiritualiteit. Voor mij een totaal nieuw gegeven: onze vespers op katholieke leest geschoeid houden onbedoeld katholieken buiten de deur?! Het leert mij in ieder geval dat de pastoor en ik nog meer tijd moeten nemen om dit soort zaken boven water te krijgen in een sfeer waarin we onszelf niet groter voordoen dan we zijn. Juist als het pijn doet kan er verandering komen. Voor mij is dit laatste een concreet voorbeeld waarbij ik kan leren om vanuit de ander en met de ander mee te denken, ja de ander te leven.

Ik wil graag eindigen met een oproep. De eerder genoemde Walter Kasper noemde in zijn boekje 'Maarten Luther, een oecumenisch perspectief' het vieren van een gemeenschappelijk Christusfeest het beste oecumenische idee voor het jaar 2017. Vanuit het Forum voor katholiciteit roepen wij gelovigen op gezamenlijk op 24 of 25 maart het aloude feest van de Annunciatie te vieren. Protestanten kunnen dan ontdekken waarom Luther dit Christusfeest als een van de voornaamste feesten beschouwde. En katholieken en protestanten worden verrijkt om zich samen te spiegelen aan het geloofsvertrouwen van Maria. Het zal u niet verbazen dat op 24 maart de vespers in Vleuten gezamenlijk gevierd worden.

Predikant Idelette Otten